

Poldis 2010

Criminaliteitsbeeld discriminatie

Wouter de Wit | Evelien Sombekke

Juni 2011

Projectnummer: 34000945

Opdrachtgever: Het Landelijk ExpertiseCentrum Diversiteit van de politie

© 2011 ITS, Radboud Universiteit Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het ITS van de Radboud Universiteit Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1 Inleiding	1
2 Aantal incidenten	5
2.1 Totaal aantal incidenten	5
2.2 Regionaal overzicht	5
3 Discriminatie: geslacht en gronden	8
3.1 Geslacht van verdachten en slachtoffers	8
3.2 Discriminatiegronden	9
3.3 <i>Politied medewerkers</i>	11
4 Wijze van discriminatie, locatie en middelen	12
4.1 Wijze van discriminatie	12
4.2 Locaties	13
5 Discriminatiegronden naar regio	17
5.1 Antisemitisme naar regio	17
5.2 Discriminatie op grond van homoseksualiteit naar regio	19
5.3 Religie / levensovertuiging naar regio	20
5.4 Herkomst en etniciteit naar regio	22
6 Conclusie	24
Bijlage 1	26

1 Inleiding

Binnen de Nederlandse politie is de portefeuille discriminatiebestrijding ondergebracht bij het Landelijk ExpertiseCentrum Diversiteit van de politie (LECD). De strafrechtelijke aanpak van discriminatie heeft binnen het LECD prioriteit. Optimalisering van de politieregistratie en het verhogen van de aangiftebereid onder burgers worden gezien als noodzakelijke voorwaarden om discriminatie als maatschappelijk fenomeen aan te pakken.

Registratie incidenten met discriminatoir karakter

Sinds 2008 wordt in elke politieregio een registratie bijgehouden van incidenten met een discriminatoir karakter. Dit gebeurt, vanaf 2009, op basis van het registratiesysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH). Voordat BVH werd ingevoerd bestonden er verschillende registratiesystemen. Landelijk geldt de afspraak dat vanuit het basisregistratiesysteem elke regio de incidenten met een discriminatoir karakter gegevens overbrengt naar het landelijk uniforme regionale zaaksoverzicht. Dit overzicht is gebaseerd op een format in excel dat door het LECD is vastgesteld. De incidenten uit het zaaksoverzicht worden in elke politieregio besproken in een Regionaal Discriminatie Overleg (RDO) (conform de Aanwijzing Discriminatie 2007). Aan het RDO wordt deelgenomen door de politie, een vertegenwoordiger van de antidiscriminatievoorzieningen (ADV) en een gespecialiseerde officier van Justitie. Soms is ook een gemeentelijke vertegenwoordiger aanwezig. De zaaksoverzichten vormen ook een bron voor de jaarlijkse criminaliteitsbeelden discriminatie (de POLDIS rapportages). Een meer uitgebreide beschrijving van de werkwijze van dataverzameling en de totstandkoming van het registratieformulier is terug te lezen in bijlage 1 en het rapport over 2008¹.

Verbeteringen in registratie, verwerking en rapportage

In de eerste rapportage over 2008 is een aantal knelpunten gesignaleerd in de wijze van registratie, verwerking en rapportage. De registratie in de regio's vindt bijvoorbeeld niet uniform en eenduidig plaats. Na de zomer van 2009 is het LECD een project gestart om verbeteringen aan te brengen in de registratie, verwerking en rapportage. Door omstandigheden heeft dit project enige vertraging opgelopen. In 2011 is het project verder aangescherpt om POLDIS te optimaliseren.

Het doel van dit project is te komen tot heldere onderzoeksvragen, aan de wet getoetste en duidelijk omschreven discriminatiegronden en een meer uniforme en lande-

1 Tas, F. & Wit, W.P.G. de (2009). POLDIS 2008. Criminaliteitsbeeld Discriminatie. Zutphen: LECD politie.

lijke ondersteunde wijze van registratie in de regio's. Dit gebeurt in samenwerking met de portefeuillehouders en contactpersonen discriminatie in de regiokorpsen. Het ITS en P. Rodrigues adviseren inhoudelijk. Ook zal worden nagegaan welk deel van de registratie verder kan worden geautomatiseerd om zo het werk in de regio's te verlichten.

De opgelopen vertraging in het verbeter traject betekent overigens dat de registratie van incidenten met een discriminatoir karakter in 2009 en in 2010 nog op nagenoeg dezelfde wijze is verlopen als in 2008. Ook de huidige verwerking van de gegevens en rapportage hebben een vergelijkbare opzet als de rapportage over 2008 en 2009.

Interpretatie van resultaten

Benadrukt dient te worden dat de hier gepresenteerde gegevens de door *de politie* geregistreerde en aangeleverde incidenten met een discriminatoir karakter zijn.

Andere organisaties die discriminatie-incidenten registreren zijn Art.1 (de antidiscriminatievoorzieningen), het Meldpunt Discriminatie Internet (MDI) en de Commissie Gelijke Behandeling. Een eventuele vergelijking tussen rapportages van de diverse organisaties dient te worden gedaan met de nodige voorzichtigheid. Het doel van registratie en de wijze waarop wordt geregistreerd is in elke organisatie anders. Dit kan tot afwijkingen in de gegevens leiden welke zonder nauwkeurige kennis van de organisaties en de registratiewijze niet zijn te verklaren. Bij alle instanties die zich bezig houden met de bestrijding van discriminatie is de meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers een zorgpunt. Daardoor blijft het lastig om een goed beeld te krijgen van de maatschappelijke werkelijkheid.

De cijfers en uitkomsten in deze rapportage worden niet alleen bepaald door de werkelijke discriminatie en aangiftebereidheid, maar ook door de registratiepraktijk bij de politie en eventuele verschillen daarin tussen politieregio's. Ze zijn daarmee ook een afspiegeling van de prioriteiten van de betreffende politieregio's en de regionale interpretaties van de landelijke informatievraag ². Daarnaast speelt de vraag of we met deze registratie werkelijk datgene meten wat we denken te meten. Discriminatie kent vele vormen, sommige situaties zijn duidelijk als discriminatie herkenbaar, andere situaties zijn lastiger te interpreteren. Dit levert vragen op rondom de validiteit van de hier gepresenteerde uitkomsten.

In deze rapportage wordt in principe elke incidentregistratie die is aangeleverd door de politie als discriminatie gezien. Alleen in de gevallen dat de tekstuele informatie over het incident onvoldoende is of aangeeft dat het geen discriminatie betreft wordt het incident aangemerkt als 'geen discriminatie'.

² Opgenomen in het POLDIS project als een van de verbeterpunten.

De resultaten in dit rapport dienen om bovengenoemde redenen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Leeswijzer

Deze rapportage is verder als volgt opgebouwd.

In hoofdstuk twee wordt het totaal aantal aangeleverde registraties en het aantal incidenten naar regio weergegeven.

In hoofdstuk drie komen het geslacht van de daders en slachtoffers en de discriminatiegronden van de incidenten aan bod.

In hoofdstuk vier besteden we aandacht aan de wijze van discriminatie, de locatie van de discriminatie en de gebruikte middelen bij de discriminatie.

In hoofdstuk vijf worden de discriminatiegronden weergegeven naar regio.

Tot slot worden in hoofdstuk zes de conclusies besproken.

2 Aantal incidenten

In dit hoofdstuk worden de totale aantallen en de aantallen incidenten naar regio weergegeven. We vergelijken de incidenten uit 2010 steeds met de incidenten uit 2008 en 2009.

2.1 Totaal aantal incidenten

In tabel 1 zijn de totale aantallen aangeleverde incidenten van 2008 tot en met 2010 weergegeven. In deze rapportage zijn de gegevens van de regio Zaanstreek-Waterland en van het KLPD niet verwerkt. Hiervan zijn geen zaakoverzichten aangeleverd aan het LECD.

Tabel 1 – Aangeleverde incidenten in 2008, 2009 en 2010, in aantallen

	2008	2009	2010
	n	n	n
Bruto totaal	2.275	2.577	2.777
Verwijderd	37	365	239
Netto totaal	2.238	2.212	2.538

Vanuit de regio's zijn in 2010 in totaal 2.777 records met registraties aangeleverd. Hiervan zijn 239 aangemerkt als incidenten met onvoldoende informatie of incidenten die geen discriminatie zijn volgens de gebruikte classificaties in deze rapportage. In 2010 zijn er aanzienlijk meer incidenten met een discriminatoir karakter aangeleverd dan in 2008 en 2009. De grootste toename in de registraties is terug te vinden in de regio's Amsterdam-Amstelland en Rotterdam Rijnmond, zoals te zien is in tabel 2.

2.2 Regionaal overzicht

In tabel 2 is het aantal door de politie geregistreerde incidenten met een discriminatoir karakter naar regio weergegeven. Het valt direct op dat een aantal regio's veel meer incidenten registreren en aanleveren dan andere regio's.

Tabel 2 – De verdeling van incidenten over de regio's in 2008 tot en met 2010.

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
Amsterdam-Amstelland	354	15,8	269	12,2	476	18,8
Rotterdam Rijnmond	86	3,8	285	12,9	455	17,9
Noord-Holland-Noord	131	5,9	26	1,2	138	5,4
Limburg Zuid	192	8,6	195	8,8	129	5,1
Zeeland	78	3,5	201	9,1	125	4,9
Limburg Noord	175	7,8	148	6,7	120	4,7
Twente	167	7,5	123	5,6	113	4,5
IJsselland	127	5,7	110	5,0	106	4,2
Zuid-Holland-Zuid	159	7,1	98	4,4	105	4,1
Brabant-Zuid-Oost	47	2,1	55	2,5	100	3,9
Noord- en Oost-Gelderland	71	3,2	105	4,7	99	3,9
Kennemerland	91	4,1	24	1,1	92	3,6
Midden- en West-Brabant	45	2,0	66	3,0	84	3,3
Flevoland	24	1,1	66	3,0	65	2,6
Brabant-Noord	17	0,8	93	4,2	63	2,5
Groningen	23	1,0	35	1,6	58	2,3
Friesland	27	1,2	23	1,0	45	1,8
Drenthe	0	0,0	12	0,5	37	1,5
Utrecht	61	2,7	71	3,2	34	1,3
Gooi en Vechtstreek	10	0,4	29	1,3	22	0,9
Hollands Midden	48	2,1	25	1,1	20	0,8
Haaglanden	41	1,8	53	2,4	19	0,7
Gelderland-Midden	18	0,8	22	1,0	18	0,7
Gelderland-Zuid	133	5,9	27	1,2	15	0,6
Zaanstreek-Waterland	102	4,6	48	2,2	-	-
KLPD	11	0,5	3	0,1	-	-
Totaal	2.238	100,0	2.212	100,0	2.538	100,0

NB. Er is geperceenteerd op de kolommen. Daarmee geeft het percentage niet de stijging of afname per regio, maar het aandeel per jaar tov het totaal. Voor een vergelijking door de tijd kunnen de absolute aantallen per regio over de jaren heen worden vergeleken.

De regio Amsterdam-Amstelland heeft in 2010 de meeste incidenten met een discriminatoir karakter geregistreerd. Op de tweede plaats komt de regio Rotterdam Rijnmond. Deze twee regio's hebben daarmee van plek gewisseld ten opzichte van 2009. Beide regio's laten een flinke stijging zien in het aantal geregistreerde incidenten met een discriminatoir karakter. Door deze toename zijn de incidenten in deze regio's ook en groter deel gaan uitmaken van het landelijk totaal, 19 procent voor Amsterdam-Amstelland en 18 procent voor Rotterdam-Rijnmond.

Opvallende stijger is de regio Noord-Holland-Noord, deze regio had in 2009 slechts 26 incidenten aangeleverd, in 2010 zijn het er 138. Deze regio zit hiermee weer op het niveau van 2008. In 2008 werden er door deze regio 131 incidenten aangebracht.

Eenzelfde soort afname in 2009 gevolgd door een toename in 2010 is ook te zien in de regio Kennemerland. Het aantal incidenten in de regio Gelderland-Zuid blijft, na een hoog aantal in 2008, in 2009 en 2010 onverminderd laag.

3 Discriminatie: geslacht en gronden

3.1 Geslacht van verdachten en slachtoffers

Een deel van de regio's heeft conform het format (van het LECD) het geslacht van de verdachte(n) en de slachtoffer(s) opgenomen. In tabel 3 en 4 zijn de resultaten opgenomen. Bij meer dan de helft van alle incidenten is het geslacht van de dader of slachtoffer onbekend. Dit komt voor een deel omdat dit kenmerk niet is aangeleverd in de zaaksformulieren (zowel van daders als van slachtoffers). Bij de dadergegevens ontbreekt het kenmerk ook vaak omdat er bij een groot aantal incidenten geen verdachten bekend zijn bij de politie.

*Tabel 3 – Verdeling van de incidenten naar het geslacht van de **verdachte(n)** in 2008, 2009 en 2010, in aantallen en percentages*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
onbekend	1.189	53,1	1.201	54,3	1.637	58,9
man	851	38,0	781	35,3	925	33,3
vrouw	149	6,7	224	10,1	165	5,9
gemengd	49	2,2	6	0,3	50	1,8
totaal	2.238	100,0	2.212	100,0	2.777	100,0

*Tabel 4 – Verdeling van de incidenten naar het geslacht van de **slachtoffers** in 2008, 2009 en 2010, in aantallen en percentages*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
onbekend	1.189	53,1	1.194	54,0	1.758	63,3
man	851	38,0	698	31,6	665	23,9
vrouw	149	6,7	314	14,2	335	12,1
gemengd	49	2,2	6	0,3	19	0,7
totaal	2.238	100,0	2.212	100,0	2.777	100,0

Op basis van de incidenten waarbij het geslacht wel is ingevoerd in het zaaksformulier kan worden geconcludeerd dat de daders voornamelijk mannen zijn (in 33% van de gevallen). Onder de slachtoffers is dat percentage 24 procent. Onder de slachtoffers zijn relatief gezien meer vrouwen dan bij de daders.

3.2 Discriminatiegronden

In tabel 5 is de verdeling weergegeven van de discriminatoire incidenten naar discriminatiegronden. Een nadere uitleg van de indeling van de gronden en classificatie van de incidenten is terug te lezen in bijlage 1.

Tabel 5 – Discriminatiegronden in 2008, 2009 en 2010. In grijs steeds het categorie-totaal.

Discriminatiegronden	2008		2009		2010	
	n*	%	n*	%	n*	%
seksuele voorkeur	380	17,0	428	19,3	660	26,0
homoseksualiteit	380	17,0	428	19,3	659	26,0
heteroseksualiteit	0	0,0	0	0,0	2	0,1
herkomst / etniciteit	898	40,1	762	34,4	774	30,5
autochtoon zijn	35	1,6	25	1,1	21	0,8
westers allochtoon zijn	4	0,2	12	0,5	12	0,5
Turks zijn	130	5,8	115	5,2	110	4,3
Surinaams zijn	7	0,3	8	0,4	8	0,3
Marokkaans zijn	88	3,9	103	4,7	124	4,9
Antilliaans zijn	4	0,2	9	0,4	6	0,2
blanke huidskleur	0	0,0	0	0,0	7	0,3
donkere (niet blanke) huidskleur	0	0,0	0	0,0	238	9,4
Roma / Sinti	0	0,0	1	0,0	4	0,2
anders of niet gespecificeerd	670	29,9	511	23,1	269	10,6
antisemitisme	141	6,3	209	9,4	286	11,3
religie / levensovertuiging	184	8,2	118	5,3	108	4,3
niet-relgieus	1	0,0	3	0,1	4	0,2
islamitisch	116	5,2	96	4,3	93	3,7
christelijk	10	0,4	11	0,5	11	0,4
anders of niet gespecificeerd	80	3,6	9	0,4	1	0,0
seks	9	0,4	10	0,5	17	0,7
man zijn	3	0,1	2	0,1	1	0,0
vrouw zijn	4	0,2	4	0,2	3	0,1
Transseksualiteit	0	0,0	4	0,2	10	0,4
Travestie	0	0,0	0	0,0	3	0,1
anders of niet gespecificeerd	3	0,1	0	0,0	0	0,0
politieke overtuiging	85	3,8	113	5,1	139	5,5
fascisme of rechts extremisme	85	3,8	113	5,1	134	5,3
anders of niet gespecificeerd	0	0,0	0	0,0	5	0,2
handicap	0	0,0	5	0,2	7	0,3
lichamelijk	0	0,0	0	0,0	3	0,1
verstandelijk	0	0,0	0	0,0	1	0,0
lichamelijk en verstandelijk	0	0,0	0	0,0	0	0,0
anders of niet gespecificeerd	0	0,0	5	0,2	3	0,1
overige gronden	723	32,3	649	29,3	668	26,3
totaal	2.238	100	2.212	100	2.538	100

De categorietotalen kunnen niet worden berekend door de onderliggende aantallen op te tellen. Dit komt doordat incidenten in meerdere categorieën kunnen vallen.

De kwalificatie van de incidenten naar discriminatiegronden is niet altijd eenvoudig en eenduidig. Zoals in de bijlage nader is toegelicht, kan een incident onder meerdere gronden vallen.

In de registraties neemt het aantal discriminatoire incidenten op grond van seksuele voorkeur toe. Het aandeel van dit type incidenten stijgt van 17 procent in 2008, naar 19 procent in 2009 en 26 procent (660 geregistreerde incidenten) in 2010.

Het aandeel discriminatoire incidenten op grond van etniciteit of herkomst neemt af, maar absoluut gezien komen incidenten op deze grond in 2010 bijna net zo vaak voor in de registratie als in 2009. Opvallend is het aantal incidenten in de categorie ‘donkere (niet blanke) huidskleur’. Deze categorie is in 2010 voor het eerst gebruikt en een aanzienlijk aantal van de incidenten die eerder onder de categorie ‘anders of niet gespecificeerd’ vielen kunnen in 2010 op grond van huidskleur wel gespecificeerd worden. Discriminatie op grond van ‘Marokkaans zijn’ lijkt iets toe te nemen terwijl discriminatie op grond van ‘Turks zijn’ iets afneemt.

De incidenten op grond van antisemitisme nemen in de registratie over de gehele periode toe, van 6,3 in 2008 naar 11,3 in 2010. Dit in tegenstelling tot de incidenten op grond van religie. Hier is een absolute daling zichtbaar van 184 naar 108 geregistreerde incidenten. Incidenten op grond van sekse komen ook in 2010 zeer weinig voor in de registratie.

De grond ‘politieke overtuiging’ bevat vooral incidenten waarbij iemand wordt uitgemaakt voor racist, fascist, nazi, NSB’er, Hitler etc. Omdat deze incidenten veelvuldig voorkomen in de aangeleverde registraties zijn ze hier afzonderlijk benoemd.

De discriminatiegrond ‘handicap’ is in 2010 nader uiteengelegd naar aanleiding van het eerste deel van het advies om te komen tot een betere registratie en rapportage van de door de politie waargenomen discriminatie (zie bijlage). Het aantal incidenten op basis van deze grond is alle jaren erg laag. Ook in 2010 is het aantal discriminatoire incidenten in de registraties gericht tegen Oost Europeanen zeer klein. Er is wederom voor gekozen hier geen afzonderlijke discriminatiegrond voor te maken.

De geconstateerde stijgingen of dalingen in discriminatiegrond kunnen sterk afhankelijk zijn van één regio, zeker wanneer een regio aanzienlijk meer of minder incidenten aanlevert dan in voorgaande jaren. Hierdoor kan het zijn dat de landelijke cijfers een stijging of daling laten zien zonder dat daar een werkelijke toename of afname van discriminatoire incidenten in alle regio’s aan ten grondslag hoeft te liggen. Om deze reden worden de discriminatiegronden per regio nader bekeken in hoofdstuk vijf.

De categorie ‘overig’ is hier zo groot omdat hier onder andere nagenoeg alle bekrassingen en bekladdingen met hakenkruisen in vallen.

3.3 *Politiemedewerkers*

Een categorie slachtoffers welke veelvuldig voorkomt in de registraties zijn de politiemedewerkers zelf. Hierbij is het niet mogelijk ordinaire scheldpartijen te scheiden van daadwerkelijke discriminatoire scheldpartijen. Politieagenten worden regelmatig uitgescholden voor onder andere homo, nazi, jood. In de registraties van 2010 zijn politieagenten 324 keer het slachtoffer van een als zodanig geregistreerd discriminatoir incident. De grootste categorieën in deze groep incidenten worden gevormd door de discriminatiegronden ‘seksuele voorkeur’ en ‘antisemitisme’ (zie tabel 6).

Indien de scheldpartijen tegen de politie niet gezien worden als discriminatie dienen de aantallen in tabel 5 verminderd te worden met de aantallen in onderstaande tabel.

Dit zou betekenen dat het aantal gevallen antisemitisme in 2010 niet 286 is maar 149. Of deze interpretatie terecht is valt op basis van de gegevens echter moeilijk te zeggen. Ook burgers kunnen immers worden uitgescholden voor jood, zonder dat dit direct antisemitisme is. Voor incidenten tegen burgers kan echter op deze wijze geen correctie worden aangebracht in de cijfers.

Tabel 6 – Discriminatiegronden waarvan politiemedewerkers het slachtoffer zijn in 2010

	n	%
seksuele voorkeur	128	39,5
herkomst / etniciteit	27	8,3
antisemitisme	137	42,3
religie / levensovertuiging	5	1,5
seks	1	0,3
politieke overtuiging	41	12,7
handicap	0	0,0
overige gronden	19	5,9
totaal	324	100,0

In 2008 en 2009 werden respectievelijk 169 en 176 incidenten geregistreerd waarbij het politie slachtoffer was. In 2010 is dat gestegen naar 324.

4 Wijze van discriminatie, locatie en middelen

In dit hoofdstuk kijken we nader naar de wijze van discriminatie, de locatie waar de discriminatie heeft plaatsgevonden en de middelen die zijn gebruikt.

4.1 Wijze van discriminatie

In tabel 7 staat de wijze waarop de verschillende discriminatoire incidenten hebben plaatsgevonden. In 2010 is een iets afwijkende indeling gebruikt dan in 2009, meer hierover is te lezen in de bijlage. Incidenten kunnen in meerdere categorieën tegelijk voorkomen; een *bekladding* met *rechts- extremistische tekens* komt bijvoorbeeld in de tabel tweemaal voor, één keer onder ‘rechts-extremistische tekens aangetroffen’ en eenmaal onder ‘bekladden / bekrassen’.

Tabel 7 – Wijzen van discriminatie in 2008, 2009 en 2010.

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
bedreiging	429	19,2	204	9,2	215	8,5
belediging	1367	61,1	1282	58,0	1485	58,5
mishandeling	226	10,1	141	6,4	184	7,2
openlijk geweld	77	3,4	58	2,6	56	2,2
vernietiging	126	5,6	86	3,9	31	1,2
bekladden/bekrassen	458	20,5	547	24,7	586	23,1
rechts extremistische tekens / teksten	440	19,7	566	25,6	653	25,7
pesten	-	-	32	1,4	124	4,9
weigeren van toegang	-	-	36	1,6	35	1,4
inbraak*	-	-	7	0,3	4	0,2
beroving	-	-	-	-	6	0,2
overig / onbekend	230	10,3	80	3,6	78	3,1
totaal	2.238	100,0	2.212	100,0	2.538	100,0

De categorietotalen kunnen niet worden berekend door de onderliggende aantallen op te tellen. Dit komt doordat incidenten in meerdere categorieën kunnen vallen.

* In 2009 en 2008 vielen berovingen ook in deze categorie.

De onderlinge verhoudingen van de wijzen van discriminatie ten opzichte van het totaal verandert weinig door de jaren. In de afzonderlijke categorieën zijn echter wel degelijk veranderingen zichtbaar.

Het aantal bedreigingen is in 2009 flink afgenomen ten opzichten van 2008. In 2010 blijft dit op een gelijk niveau.

De beledigingen laten, na een afname in 2009 (van 1367 naar 1282) in 2010 weer een toename zien naar 1485 geregistreerde incidenten.

De categorie ‘vernietiging’ neemt flink af, van 126 incidenten in 2009 naar 31 incidenten in 2010. De categorie ‘bekladden en bekrassen’ (wat in principe ook een vernietiging is) neemt echter in diezelfde periode toe van 458 naar 586 incidenten. Deze toename gaat gepaard met een toename van het aantal incidenten waarbij rechts extremistische tekens of teksten worden aangetroffen. Het aantal van deze incidenten stijgt van 440 in 2008 naar 653 in 2010. In deze categorie vallen ook alle hitlergroeten.

De categorie ‘pesten’ neemt toe van 32 incidenten in 2009 naar 124 incidenten in 2010.

4.2 Locaties

In tabel 8 is de verdeling van de incidenten over locaties weergegeven. In de rapportage in 2008 is geconstateerd dat veel incidenten plaatsvonden in de woonomgeving van mensen. Daarnaast bleek de categorie ‘openbaar / niet nader bekend’ erg groot te zijn, waardoor het kenmerk locatie minder relevant leek dan beoogd. Bij de verwerking van de gegevens van 2009 en 2010 hebben we hier proberen rekening mee te houden. Door de locatie meer te beschouwen als sociale omgeving en minder als de daadwerkelijke fysieke ruimte is de categorie ‘overig’ kleiner geworden. De gegevens voor 2008 zijn niet aangepast op de nieuwe codering van 2009 en 2010 slechts de naamgeving is gewijzigd. Dit verklaart waarom in 2008 nog zoveel incidenten in de categorie ‘openbaar / niet nader bekend’ vallen, terwijl deze groep in 2009 en 2010 wel minder groot is. Zie de bijlage voor nadere uitleg.

Tabel 8 – Locaties van de incidenten in 2008, 2009 en 2010.

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
horeca / festival / uitgaan	146	6,5	126	5,7	153	6,0
homo ontmoetingsplaats (HOP)	35	1,6	9	0,4	18	0,7
woonomgeving of relatiesfeer*	216	9,7	675	30,5	737	29,0
school(omgeving) / schoolgerelateerd	117	5,2	114	5,2	132	5,2
gebouwen overig / bedrijfsterrein	65	2,9	61	2,8	157	6,2
winkel / winkelcentrum	70	3,1	65	2,9	79	3,1
kerk	13	0,6	8	0,4	6	0,2
moskee	32	1,4	16	0,7	14	0,6
synagoge	4	0,2	14	0,6	3	0,1
openbaar	-	-	-	-	191	7,5
op straat	-	-	353	16,0	495	19,5
openbaar vervoer incl. haltes en station	-	-	59	2,7	77	3,0
sportcomplex / tijdens sportbeoefening	-	-	11	0,5	17	0,7
asielzoekerscentrum / opvanghuis	-	-	8	0,4	2	0,1
Jeugd ontmoetingsplek (JOP)	-	-	3	0,1	1	0,0
niet bekend / overig	1.540	68,8	690	31,2	456	18,0
totaal	2.238	100,0	2.212	100,0	2.538	100,0

* Let op! Deze categorie is gewijzigd in 2009. Dit kan een groot deel van de stijging ten opzichte van 2008 verklaren.

De categorie ‘openbaar’ is gebruikt voor incidenten waarvan niet duidelijk was op ze zich op straat afspelen of in de directe woonomgeving van mensen, maar wel buiten in het openbare leven. Deze categorie is nieuw in 2010, ook om te proberen de categorie ‘overig’ zo klein mogelijk te maken. Een voorbeeld van een incident uit deze categorie is:

“Op spullen uit speeltuin werden de woorden: "Negers zijn blank" en "Gek", alsmede een hakenkruis gespoten. De verdachte was een jongen van 15 jaar.”

Overigens dient te worden opgemerkt dat de categorieën ‘straat’, ‘openbaar’ en ‘niet bekend / overig’ erg moeilijk te scheiden zijn in het codeerproces.

Ook hier zien we in het aandeel dat de locaties uitmaken ten opzichte van het landelijk totaal aantal geregistreerde incidenten geen grote verschuivingen. Ook in 2010 is de categorie ‘woonomgeving / relatiesfeer’ de grootste categorie.

Per categorie doen zich door de jaren heen echter wel wijzigingen voor. Het aantal incidenten op homo ontmoetingsplaatsen neemt absoluut gezien wel af van 35 in 2008 naar 18 in 2010.

Het aantal incidenten in de woonomgeving en de relatiesfeer lijkt aanzienlijk te stijgen, van 216 in 2008 naar 737 in 2010. Hier moet de kanttekening bij worden geplaatst dat in 2009 de codering is aangepast waardoor de categorie breder is geworden dan alleen het 'woonhuis'. Maar dan nog laat 2010 een stijging zien ten opzichte van 2009 van 62 incidenten.

Het aantal incidenten gericht tegen of bij een moskee neemt af in deze periode van 32 naar 14.

5 Discriminatiegronden naar regio

Zoals in hoofdstuk drie is aangegeven kunnen geconstateerde landelijke stijgingen of dalingen in discriminatoire incidenten sterk afhankelijk zijn van wat er in bepaalde regio's gebeurt. Daarnaast kunnen de landelijke cijfers beïnvloed worden door verschillen in registratie van incidenten tussen regio's. Hierdoor laten de landelijke cijfers een stijging of daling zien zonder dat daar een werkelijke toe- of afname van discriminatie-incidenten in alle regio's aan ten grondslag hoeft te liggen. Om deze reden worden de discriminatiegronden per regio nader bekeken in dit hoofdstuk.

5.1 Antisemitisme naar regio

In tabel 9 staat het aantal geregistreerde incidenten met een antisemitisch karakter afzonderlijk weergegeven voor de regio's met meer dan 11 incidenten. In de tabel staan dezelfde regio's als in de rapportage over 2009.

Tabel 9 – Geregistreerd antisemitisme naar politieregio, in 2008, 2009 en 2010.*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
Rotterdam Rijnmond	< 5		51	24,4	165	57,7
Amsterdam-Amstelland	35	24,8	49	23,4	44	15,4
Zuid-Holland-Zuid	37	26,2	29	13,9	15	5,24
Kennemerland	5	3,5	< 5		9	3,15
IJsselland	9	6,4	< 5		8	2,8
Noord- en Oost-Gelderland	< 5	2,1	6	2,87	7	2,45
Limburg Noord	6	4,3	10	4,78	6	2,1
Noord-Holland-Noord	6	4,3	< 5		5	1,75
Zeeland	< 5		8	3,83	5	1,75
Twente	7	5,0	6	2,87	< 5	
Limburg Zuid	13	9,2	< 5		< 5	
Flevoland	< 5		7	3,35	< 5	
Utrecht	< 5		5	2,39	< 5	
Total	141	100,0	209	100	286	100

* Voor de weergave is een ondergrens van 5 incidenten gehanteerd.

De volgende regio's hebben in alle jaren minder dan vijf discriminatoire incidenten antisemitisme aangeleverd. Om deze reden zijn ze niet opgenomen in de tabel:

- Midden- en West-Brabant
- Hollands Midden
- Brabant-Zuid-Oost
- Haaglanden
- Groningen
- Drenthe
- Brabant-Noord
- Friesland
- Gelderland-Midden
- Gelderland-Zuid
- Zaanstreek-Waterland
- Gooi en Vechtstreek
- KLPD

Opvallend is de regio Rotterdam-Rijnmond met maar liefst 165 incidenten antisemitisme. De verklaring hiervoor is eenvoudig, in Rotterdam-Rijnmond worden politieambtenaren vaker voor jood uitgescholden. Ook de voetbalfans uit Rotterdam en omstreken gebruiken het woord 'joden' regelmatig, al dan niet in combinatie met de leus ' Hamas, Hamas...'. Het aantal geregistreerde incidenten antisemitisme in Amsterdam-Amstelland is een stuk stabiel en in de andere regio's neemt het, na een stijging in 2009 in 2010 weer af.

5.2 Discriminatie op grond van homoseksualiteit naar regio

Tabel 10 toont het overzicht van geregistreerde incidenten op grond van ‘homoseksualiteit’ naar regio. Deze incidenten zijn (mede door de hoeveelheid) in grotere mate verdeeld over de regio’s.

Tabel 10 – Geregistreerde discriminatie op grond van homoseksualiteit naar politie-regio, in 2008, 2009 en 2010.*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
Amsterdam-Amstelland	78	20,5	70	16,4	256	38,8
Rotterdam Rijnmond	7	1,8	36	8,4	111	16,8
Noord-Holland-Noord	10	2,6	< 5		42	6,4
Limburg Zuid	54	14,2	62	14,5	30	4,6
Limburg Noord	27	7,1	37	8,6	29	4,4
Zeeland	24	6,3	55	12,9	24	3,6
Brabant-Zuid-Oost	< 5		10	2,3	22	3,3
Kennemerland	9	2,4	< 5		21	3,2
Brabant-Noord	< 5		< 5		20	3,0
Flevoland	< 5		20	4,7	13	2,0
Gooi en Vechtstreek	< 5		7	1,6	11	1,7
Zuid-Holland-Zuid	27	7,1	12	2,8	11	1,7
Midden- en West-Brabant	7	1,8	6	1,4	11	1,7
Twente	26	6,8	10	2,3	10	1,5
Utrecht	7	1,8	18	4,2	10	1,5
IJsselland	14	3,7	12	2,8	9	1,4
Noord- en Oost-Gelderland	10	2,6	15	3,5	9	1,4
Groningen	< 5		< 5		7	1,1
Drenthe	-	-	< 5		6	0,9
Gelderland-Zuid	30	7,9	< 5		< 5	
Haaglanden	13	3,4	21	4,9	< 5	
Zaanstreek-Waterland	30	7,9	12	2,8	-	-
totaal	380	100,0	428	100,0	659	100,0

* Voor de weergave is een ondergrens van 5 incidenten gehanteerd.

De volgende regio’s hebben in alle jaren minder dan vijf discriminatoire incidenten op grond van homoseksualiteit aangeleverd. Om deze reden zijn ze niet opgenomen in de tabel:

- Gelderland-Midden
- Friesland
- Hollands Midden
- KLPD

Het aantal geregistreerde discriminatoire incidenten op grond van homoseksualiteit is het grootst in de regio Amsterdam-Amstelland. Het aantal incidenten op deze grond is in deze politieregio ook het meest gestegen, maar ook in de regio Rotterdam-Rijnmond is het aantal incidenten op deze grond aanzienlijk toegenomen.

De regio's Limburg Zuid, Limburg Noord en Zeeland laten een toename zien in het aantal incidenten in 2009, maar in 2010 is dit aantal weer gedaald tot op of onder het niveau van 2008.

5.3 Religie / levensovertuiging naar regio

In tabel 11 wordt de verdeling van incidenten met discriminatiegrond 'religie / levensovertuiging' over de regio's weergegeven.

Tabel 11 – Geregistreeerde discriminatie op grond van religie of levensovertuiging naar politieregio, in 2008, 2009 en 2010.*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
Amsterdam-Amstelland	25	13,6	11	9,3	22	20,4
Rotterdam Rijnmond	15	8,2	31	26,3	21	19,4
IJsselland	17	9,2	11	9,3	10	9,3
Zeeland	6	3,3	5	4,2	6	5,6
Twente	19	10,3	11	9,3	5	4,6
Noord-Holland-Noord	6	3,3	< 5		5	4,6
Flevoland	< 5		< 5		5	4,6
Zuid-Holland-Zuid	9	4,9	< 5		< 5	
Midden- en West-Brabant	5	2,7	< 5		< 5	
Utrecht	5	2,7	6	5,1	< 5	
Kennemerland	6	3,3	< 5		< 5	
Limburg Noord	13	7,1	7	5,9	< 5	
Gelderland-Zuid	5	2,7	< 5		< 5	
Haaglanden	8	4,3	5	4,2	< 5	
Hollands Midden	7	3,8	< 5		< 5	
Noord- en Oost-Gelderland	8	4,3	< 5		< 5	
Zaanstreek-Waterland	7	3,8	< 5		-	-
Totaal	184	100,0	118	100,0	108	100,0

* Voor de weergave is een ondergrens van 5 incidenten gehanteerd.

De volgende regio's hebben in alle jaren minder dan vijf discriminatoire incidenten op grond van homoseksualiteit aangeleverd. Om deze reden zijn ze niet opgenomen in de tabel:

- Brabant-Zuid-Oost
- Groningen
- Gooi en Vechtstreek
- Limburg Zuid
- Friesland
- Drenthe
- Gelderland-Midden
- Brabant-Noord
- KLPD

Discriminatoire incidenten op grond van religie en levensovertuiging komen het meest voor in Rotterdam Rijnmond en Amsterdam-Amstelland. Amsterdam-Amstelland is wat betreft het aantal incidenten in 2010 weer op het niveau van 2008. In de Regio Rotterdam-Rijnmond is het aantal incidenten iets afgenomen. Ook in de overige regio's is een afname zichtbaar in het aantal incidenten op deze discriminatiegrond.

5.4 Herkomst en etniciteit naar regio

Tabel 14 laat de verdeling zien van de incidenten op grond van ‘herkomst en etniciteit’ naar regio.

Tabel 14 – Geregistreeerde discriminatie op grond van herkomst en etniciteit naar politieregio, in 2008, 2009 en 2010.*

	2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%
Amsterdam-Amstelland	155	17,3	103	13,5	117	15,1
Rotterdam Rijnmond	42	4,7	110	14,4	107	13,8
Twente	68	7,6	45	5,9	54	7,0
Brabant-Zuid-Oost	41	4,6	34	4,5	48	6,2
Zuid-Holland-Zuid	40	4,5	29	3,8	45	5,8
Zeeland	28	3,1	39	5,1	40	5,2
Midden- en West-Brabant	28	3,1	25	3,3	40	5,2
IJsselland	56	6,2	53	7,0	35	4,5
Limburg Zuid	49	5,5	44	5,8	35	4,5
Noord- en Oost-Gelderland	35	3,9	50	6,6	32	4,1
Noord-Holland-Noord	48	5,3	20	2,6	32	4,1
Kennemerland	38	4,2	9	1,2	27	3,5
Limburg Noord	57	6,3	32	4,2	25	3,2
Flevoland	14	1,6	24	3,1	22	2,8
Groningen	15	1,7	21	2,8	17	2,2
Utrecht	34	3,8	32	4,2	17	2,2
Brabant-Noord	2	0,2	11	1,4	17	2,2
Hollands Midden	29	3,2	17	2,2	14	1,8
Gelderland-Midden	12	1,3	14	1,8	13	1,7
Drenthe	-	-	< 5		8	1,0
Gooi en Vechtstreek	5	0,6	< 5		6	0,8
Friesland	20	2,2	15	2,0	< 5	
Zaanstreek-Waterland	29	3,2	5	0,7	-	-
KLPD	8	0,9	< 5		-	-
Total	898	100,0	762	100,0	774	100,0

* Voor de weergave is een ondergrens van 5 incidenten gehanteerd.

De discriminatiegrond ‘herkomst en etniciteit’ is een betrekkelijk stabiele discriminatiegrond. In Rotterdam-Rijnmond stijgt het aantal incidenten ten opzichte van 2008 van 42 naar 107 in 2010, maar deze stijging deed zich al voor in 2009 waar 110 incidenten werden geregistreerd. In Limburg Noord en Hollands Midden neemt het aantal incidenten af.

6 Conclusie

- Aan de registratiewijze in de regio's is erg weinig tot niets veranderd in 2010. De beperkingen die kleven aan een weinig gestuurde dataverzameling blijven daarmee ook in 2010 van kracht. Het uniforme zaaksformulier wordt niet door alle regio's gebruikt en er is ook (nog) geen duidelijke landelijke afstemming over welke soort incidenten wel en welke niet worden opgenomen in de registratie.
- Het aantal door de politie geregistreerde incidenten met een discriminatoir karakter is in 2010 toegenomen ten opzichte van 2009. Het aantal geregistreerde incidenten stijgt van 2.212 in 2009 naar 2.538 in 2010. Dat is een toename van 14%.
- De grootste toename in het aantal geregistreerde incidenten is te vinden in de regio's Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond. Hierbij laat de regio Rotterdam-Rijnmond voor het derde jaar op rij een toename zien (stijging van 60% ten opzichte van 2009), terwijl Amsterdam-Amstelland in 2009 juist een afname liet zien. In 2010 stijgt het aantal geregistreerde incidenten in Amsterdam-Amstelland weer aanzienlijk naar 476.
- Van meer dan de helft van de daders en slachtoffers is het geslacht niet bekend. Op basis van de informatie die beschikbaar is over het geslacht van daders en slachtoffers van discriminatie kan worden gezegd dat mannen 33 procent van de daderpopulatie uitmaken. Vrouwen vormen 6 procent van de daders. Bij de slachtoffers licht het percentage mannen wat lager, bijna 24 procent, en het percentage vrouwen ligt hier wat hoger op 12 procent.
- Er is een stijging te zien in het aantal geregistreerde incidenten op grond van seksuele voorkeur, homoseksualiteit. Het aantal geregistreerde incidenten op grond van etniciteit of herkomst blijft in 2010 nagenoeg op het niveau van 2009. Discriminatoire incidenten in de categorie 'antisemitisme' nemen toe in de registratie, van 141 incidenten in 2008 tot 286 incidenten in 2010. Hier is een effect aanwezig van het aanleveren van meer incidenten door de regio Rotterdam – Rijnmond. Daarnaast blijft onduidelijk of hier daadwerkelijk antisemitisme wordt gemeten of ook een groot deel ordinaire scheldpartijen waarbij het woord 'joden' of 'jood' wordt gebruikt. Er zijn in 2010 minder incidenten geregistreerd op discriminatiegrond religie.

- Veelvuldig zijn politiemedewerkers het slachtoffer van discriminatoire incidenten. Met name de gronden homoseksualiteit en antisemitisme komen hier vaak voor (beide ongeveer 40 %). In 2008 en 2009 werden respectievelijk 176 en 169 incidenten geregistreerd waarbij het politie slachtoffer was. In 2010 is dat gestegen naar 324.
- Discriminatie in de vorm van belediging komt in 2010 het meeste voor. De categorie pesten neemt toe van 32 incidenten naar 124 incidenten terwijl het aantal vernielingen (exclusief het bekrassen en bekladden) afneemt. De incidenten in de categorie ‘bekladden en bekrassen’ komen juist vaker voor in 2010.
- De locatie ‘woonomgeving/relatiesfeer’ blijft onverminderd bovenaan staan. Het aantal incidenten in deze categorie neemt daarnaast in de periode 2008 2010 toe van 216 naar 737.
- Het aantal geregistreerde incidenten op homo ontmoetingsplaatsen blijft onverminderd laag.
- De regio Rotterdam-Rijnmond registreert de meeste incidenten op grond van antisemitisme, 165 in 2010. De regio Amsterdam-Amstelland, op de tweede plaats registreert 44 incidenten op grond van antisemitisme in 2010. Voor het aantal incidenten op grond van homoseksualiteit lijkt de situatie net omgedraaid. Hier registreert de regio Amsterdam-Amstelland de meeste incidenten (256), terwijl de regio Rotterdam-Rijnmond volgt op een tweede plaats (111). Discriminatoire incidenten op grond van religie en levensovertuiging laten een afname zien in alle regio's, behalve Amsterdam-Amstelland. De discriminatiegrond ‘herkomst en etniciteit’ is op het totaal gezien een betrekkelijk stabiele discriminatiegrond. In de regio's doen zich door de jaren heen wat verschillen voor.

Bijlage 1

NB. In deze bijlage wordt ook de geschiedenis van de codering en dataverzameling weergegeven. Dit betekent dat er diverse jaartallen worden genoemd. Wijzigingen die reeds eerder zijn doorgevoerd staan hier ook vermeld.

Dataverzameling

In de rapportage over 2008 is uitgebreid aandacht besteed aan de wijze van dataverzameling in de korpsen. In 2010 heeft deze op gelijke wijze plaatsgevonden als in 2009 en 2008.

Selectie van incidenten - algemeen

Door middel van een zoekvraag aan het registratiesysteem (query) worden incidenten met een mogelijk discriminatoir karakter uit de politieregistratiesystemen geselecteerd. Deze lijsten met incidenten worden vervolgens door een medewerker in de regiokorpsen in een excellijst verwerkt. Een aantal korpsen gebruikt hierbij het 'landelijk uniform zaakformulier' dat door het LECD in samenwerking met de regio's is ontwikkeld. Er is ook een aantal korpsen dat een eigen versie van dit formulier gebruikt. De verschillen in de formulieren tussen de regio's maakt het ontsluiten van de gegevens arbeidsintensief.

De gebruikte excelformulieren kennen geen beperking op het wijzigen of toevoegen van kolommen. Ook is er geen automatische controle op het type gegevens dat wordt ingevoerd (validatie). Dit maakt de automatische verwerking van de gegevens niet goed mogelijk.

In 2009 zijn de regiokorpsen overgestapt op een nieuw registratiesysteem BVH. Deze omschakeling heeft in een aantal korpsen geleid tot een afname in de registratie en een beperkte uitvoermogelijkheid. Er is niet bekend wat de effecten per regio zijn van de omschakeling van het oude systeem naar het nieuwe systeem. Verschillen in de gegevens tussen 2008 en 2009 en 2010 kunnen voor een deel veroorzaakt worden door de uitrol van het nieuwe registratiesysteem.

Selectie in 2010

Eind mei 2011 zijn door het LECD voor 21 regio's de zaaksformulieren in de vorm van exceldocumenten aan het ITS geleverd. Het ITS heeft deze excelbestanden gekoppeld. Later volgde nog de bestanden voor drie regio's. Uiteindelijk heeft het samenvoegen van de excelbestanden een analysebestand opgeleverd met 2.777 records, elk record staat in principe voor één incident. Incidenten waarbij uit de beschrijving van het incident niet kon worden vastgesteld of er sprake was van discriminatie op basis van één van de discriminatiegronden zijn verwijderd uit het bestand.

Codering

De incidenten worden gecodeerd op basis van de informatie uit de excelbestanden waarbij een korte omschrijving is gegeven van wat er tijdens het incident heeft plaatsgevonden. De manier waarop die omschrijvingen zijn ingevoerd verschilt per regio. Enkele regio's zetten meer informatie in deze kolom dan andere regio's. Daarnaast verschilt ook binnen een regio de hoeveelheid informatie per incident.

Discriminatiegronden

Voor het coderen van de incidenten is nagenoeg dezelfde indeling gebruikt in discriminatiegronden als in 2009. Er heeft in 2009, reeds op aanraden van prof. P. Rodrigues van de Anne Frank Stichting, een wijziging plaatsgevonden ten aanzien van de discriminatiegrond 'Joods zijn'. Deze categorie valt sindsdien niet langer onder 'Godsdienst', het al dan niet joods zijn is namelijk ook een etnisch kenmerk. Deze categorie is nu los benoemd als 'antisemitisme'.

Ook de categorie 'pedoseksueel zijn' is in 2009 verwijderd, omdat er geen wettelijke basis zou zijn deze categorie als discriminatiegrond op te nemen. Overigens zou deze grond slechts bij een zeer klein (1 tot 3) aantal incidenten van toepassing zijn. In de betreffende tabellen is deze wijziging met terugwerkende kracht doorgevoerd in de gegevens van 2008.

In 2009 is tevens de categorie 'handicap' toegevoegd. In 2010 is deze categorie nader uiteengelegd. In een aantal gevallen is niet duidelijk aangegeven om welke vorm van handicap het gaat. In die gevallen is gekozen voor de categorie 'gehandicapt overig/onbekend'. Onderstaand voorbeeld geeft aan voor welke incidenten dit zou kunnen gelden.

"Meldster is tijdens klaverjassen in de recreatie ruimte de deur uitgezet. Volgens haar omdat zij een handicap heeft. Ze voelt zich daardoor gediscrimineerd."

Voor het vaststellen van de discriminatiegronden van 2010 is aanvullend gebruik gemaakt van een interne notitie³ welke deel 1 vormt van het advies '*DISCRIMINATIE BETER GEMETEN - Advies voor een betere meting van door de politie geregistreerde discriminatie*'. De in deze notitie beschreven discriminatiegronden zijn overgenomen bij de codering van de incidenten voor de POLDIS rapportage.

³ Rodrigues, Prof. mr. P.R. (2010). DISCRIMINATIE BETER GEMETEN Advies voor een betere meting van door de politie geregistreerde discriminatie. Deel 1 - Classificatie discriminatoire incidenten naar strafrechtelijke discriminatieverboden

De gehanteerde discriminatiegronden zijn:

Seksualiteit

- homoseksualiteit
- heteroseksualiteit

Afkomst

- autochtoon zijn
- westers allochtoon zijn
- Turks zijn
- Surinaams zijn
- Marokkaans zijn
- Antilliaans zijn
- Blanke huidskleur
- donkere / niet blanke huidskleur
- Roma / Sinti
- anders of niet gespecificeerd

Antisemitisme

- antisemitisch / joods

Geloof

- niet-relgieus
- moslim
- christen
- anders of niet gespecificeerd

Geslacht

- man zijn
- vrouw zijn
- transseksualiteit
- travestie
- niet gespecificeerd

Politieke overtuiging

- fascisme of rechts extremisme
- anders of geen specificatie mogelijk

Handicap

- gehandicapt lichamelijk
- gehandicapt verstandelijk
- gehandicapt lichamelijk en verstandelijk
- gehandicapt overig / onbekend

Overig

- overige discriminatie

Bij het gros van de incidenten zijn de verbale of schriftelijke uitingen de basis waarop de discriminatiegrond kan worden vastgesteld. Alle verbale en schriftelijke uitingen (inclusief graffiti) die verwijzen naar één van de discriminatiegronden worden als zodanig gecodeerd. Dit betekent dat het uitschelden van een klasgenootje voor ‘homo’ leidt tot een registratie van één discriminatoir incident tegen homoseksualiteit. Maar ook de tekst ‘homo’ op een schutting wordt als één discriminatoir incident

tegen homoseksualiteit geteld. Een incident kan onder meerdere discriminatiegronden vallen. Als iemand wordt uitgescholden voor ‘rotjood en kankerhomo’ wordt dat incident gecodeerd op basis van de grond ‘antisemitisme’ en de grond ‘homoseksualiteit’. Als er geen sprake is van een duidelijke verbale of schriftelijke uiting op basis waarvan de discriminatiegrond kan worden vastgesteld, dan telt de toelichting van het slachtoffer of de locatie mee bij de bepaling van de discriminatiegrond. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat een aangever duidelijk maakt dat hij is mishandeld omdat hij (duidelijk herkenbaar) moslim is of dat het slachtoffer werd belaagd net nadat hij uit de synagoge kwam.

In enkele gevallen is er geen duidelijke schriftelijke of verbale uiting als basis voor het vaststellen van de discriminatiegrond en ontbreekt ook de interpretatie van het slachtoffer. De locatie van het incident kan in die gevallen ook een reden zijn dat een bepaalde discriminatiegrond wordt gekozen. Een bekladding van een kerkgebouw wordt gecodeerd als gericht tegen christenen, een bekladding van een moskee als gericht tegen moslims etc. Ook hier kunnen echter combinaties ontstaan doordat bijvoorbeeld een kerk is voorzien van de tekst ‘homo’s’.

Veel discriminatie op grond van herkomst en etniciteit is niet heel specifiek in te delen naar een bepaalde groep. Een voorbeeld hiervan is de verbale uiting ‘zwarte’. In tegenstelling tot voorgaande jaren worden in 2010 alle discriminatie op grond van huidskleur in een aparte categorie ondergebracht. De discriminatie van etnische groepen die zeer weinig voorkomt, wordt in de categorie ‘anders of niet gespecificeerd’ ingedeeld.

Uit de beschrijvingen van de incidenten is vaak moeilijk vast te stellen welke discriminatiegrond een rechts extremistisch teken (bijvoorbeeld een hakenkruis) heeft. Deze tekens worden zowel gebruikt tegen buitenlanders als tegen joden. Daarnaast kan de bekladding met dergelijke tekens ook een actie zijn van baldadige jeugd die slechts wil shockeren. Een hakenkruis dat iemand in zijn eigen woning heeft hangen is ook niet direct te linken aan discriminatie, hoewel het natuurlijk wel degelijk een uiting kan zijn van discriminatoir gedachtegoed. Al deze incidenten zonder informatie over de richting van de discriminatie worden gecodeerd onder de discriminatiegrond ‘overige discriminatie’.

De discriminatiegrond ‘Politieke overtuiging’ kent bijna alleen gevallen waarbij mensen worden beschuldigd van het zijn van fascist of racist. Discriminatie naar een andere politieke voorkeur komt niet of nauwelijks voor in de registraties. Om deze reden is dit als een aparte grond benoemd.

Wijze waarop

De manier waarop de discriminatie heeft plaatsgevonden is in de rapportage over 2008 in 8 categorieën gecodeerd. Voor de incidenten van 2009 was gekozen voor een iets andere benadering van deze codering. Er is een aparte categorie voor rechts extremistische uitingen en een categorie voor bekladden en bekrassen toegevoegd. Samen vormen deze twee categorieën dezelfde categorie als ‘bekladding met extreem rechtse tekens’ uit de rapportage in 2008. De lijst met wijzen van discriminatie is in 2009 verder uitgebreid met een aantal klassen die eerder in ‘overig’ zouden vallen. Dit zijn de categorieën ‘pesten algemeen’, ‘toegang geweigerd’ en ‘diefstal of inbraak’. In 2010 is een extra uitsplitsing gemaakt in de categorie diefstal, er wordt hier een onderscheid gemaakt tussen inbraak en beroving.

De gebruikte categorieën voor de wijze van discriminatie zijn in 2010:

- bedreiging
- belediging / uitschelden
- mishandeling (incl. gericht spugen)
- openlijk geweld (in groepsverband)
- vernieling
- bekladden / bekrassen
- rechts-extremistische tekens / teksten
- pesten
- weigeren van toegang
- inbraak
- beroving
- overig/onbekend

De categorie ‘belediging / uitschelden’ wordt vooral gebruikt wanneer er een discriminatoire verbale uiting heeft plaatsgevonden tijdens het incident. Alle uitingen waarbij (verbaal, fysiek of schriftelijk) bedreigd wordt, zijn gecodeerd als bedreiging. Ook als er staat dat er werd bedreigd of als het slachtoffer zich bedreigd voelde dan wordt dit als bedreiging gecodeerd.

Er kunnen ook situaties zijn waarbij meerdere vormen van discriminatie samen in één incident voorkomen. Een opmerking als “vuile zwarte, jij gaat eraan” is een discriminatoire bedreiging, maar óók een belediging vanwege de toevoeging ‘vuile zwarte’. Ook combinaties met andere vormen zijn mogelijk.

Al het fysiek geweld (inclusief spugen) is als mishandeling gecodeerd. Indien duidelijk wordt uit de omschrijving dat de mishandeling door een groep is gepleegd wordt

dat echter gecodeerd als ‘openlijke geweldpleging’ en niet als ‘mishandeling’. Als een voorwerp opzettelijk kapot wordt gemaakt zonder dat er een gerichte boodschap wordt achtergelaten valt dit onder ‘vernieling’. Indien er met de vernieling wel een boodschap is achtergelaten door de daders valt het incident onder ‘bekladden of bekrassen’. Een hakenkruis dat in een autoportier is gekrast, is dus op zich wel een vernieling maar wordt in de categorie ‘bekladden of bekrassen’ ondergebracht.

De categorie ‘pesten algemeen’ wordt gebruikt voor incidenten waarbij letterlijk staat beschreven dat iemand wordt gepest of herhaaldelijk wordt lastiggevallen. Een voorbeeld hiervan is het volgende incident:

“Melder was rijdend op zijn fiets lastig gevallen door inzittende v/e personenauto (2 kale mannen en 1 meisje). Men ging voor hem rijden, remmen, extra gas geven etc. Melder linkt dit aan zijn geaardheid (homosexueel).”

Ook kan het gaan om incidenten waarbij er geen sprake is van echte vernieling, maar meer vervuiling of als er veel verschillende dingen (zoals vernielingen en scheldpartijen) worden gedaan over een langere periode is deze categorie van toepassing. Het volgende incident is hier een voorbeeld van:

“Op het huis van meldster zijn in de nacht 7 stickers geplakt met opschrift " Nationale Socialistische Actie " (NSA) Ook wordt er enige tijd met eieren naar de woning van meldster gegooid en wordt er tegen de ruiten gespuugd.”

Als de discriminatie bestaat uit het weigeren van de toegang tot een gebouw of plaats dan wordt de categorie ‘toegang geweigerd’ gebruikt. Indien er bij het discriminatoire incident sprake is van ‘diefstal of inbraak’ is deze categorie van toepassing. Alle incidenten waarbij sprake is van de aanwezigheid van hakenkruizen of extreemrechtse tekens vallen in de categorie ‘hakenkruizen of andere extreem rechtse symbolen’. Dit kunnen incidenten zijn waarbij iemand een hakenkruisje aan de muur van zijn woning heeft hangen, maar ook hakenkruizen gemaakt van waxinelichtjes in een park of in een brief. Tot slot is er de categorie ‘overig’ voor alle incidenten waarbij de wijze waarop gediscrimineerd is niet duidelijk is omschreven.

Locaties

Bij de locaties heeft in 2009, ten opzichte van de rapportage van 2008, ook een kleine wijziging plaatsgevonden. In 2008 is uitgegaan van fysiek omschreven locaties. Vaak moest echter gekozen worden voor de locatie ‘andere (openbare) gelegenheid’ of ‘onbekend’. De nieuwe categorieën zijn iets meer gericht op de context van de locaties dan de fysieke locaties zelf.

De categorieën voor locatie zijn:

- horeca / festival / uitgaan
- homo ontmoetingsplaats (HOP)
- woonomgeving of relatiesfeer
- school(omgeving) / school gerelateerd
- winkel / winkelcentrum
- kerk
- moskee
- synagoge
- gebouwen overig
- openbaar
- op straat
- openbaar vervoer (incl. haltes en station)
- sportcomplex / tijdens sportbeoefening
- asielzoekerscentrum / opvanghuis
- jeugd ontmoetingsplek (JOP)
- niet nader bekend

De meeste locaties spreken voor zich, andere locaties vragen wellicht om een nadere uitleg. Zo wordt de locatie ‘woonomgeving of relatiesfeer’ gebruikt indien het incident plaatsvindt in de directe woonomgeving of wanneer het zich afspeelt tussen personen met een familie- of burenerelatie (hieronder vallen ook niet wettelijk erkende partnerrelaties). Ook de bekladding van woonhuizen, schuttingen en schuurtjes vallen overigens onder deze locatie. De toekenning van deze locatie heeft prioriteit boven de locatie ‘op straat’.

Een incident vindt plaats in de ‘schoolomgeving’ als het een bekladding of vernieling betreft van het schoolgebouw of het schoolplein. Ook alle incidenten tussen leerlingen onderling, of docenten en leerlingen vallen onder deze locatie, omdat dit ‘schoolgerelateerd’ is.

Als uit de beschrijving van het incident blijkt dat het incident op straat heeft plaatsgevonden dan wordt de locatie ‘op straat’ gekozen. Alle bekrassingen of vernielingen van auto’s zijn in deze categorie ingedeeld zonder dat er specifiek vermeld hoeft te zijn dat de auto op straat stond.

Indien geen andere locatie duidelijk naar voren is gekomen in de beschrijving van het incident en wel duidelijk werd dat het slachtoffer van de discriminatie aan het werk was tijdens het incident dan wordt de categorie ‘tijdens werk’ gekozen. Een uitzondering zijn de politiebeambten die te maken hebben gekregen met discriminatie, in dat geval is altijd deze categorie gekozen. Voor discriminatie tegen medewerkers van openbaarvervoersbedrijven is echter steeds de locatie ‘openbaar vervoer’ gebruikt.

Als geen van de bovenstaande locaties van toepassing was of kon worden afgeleid uit de omschrijving dat is de locatie 'openbaar / niet nader bekend' gekozen.